

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

720 769

Skoleefterretninger

fra

Kolding lærde Skole.

Indbydelsesskrift

til

den offentlige Examen

i October 1854

af

Johannes Grönlund,
Skolens Rektor.

K j ö b e n h a v n .

Trykt hos *Andreas Scidelin,*

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Onsdagen d. 20de August 1854 indsatte hans Høiærværdighed Biskop TAGE MÜLLER dette Indbydelsesskrifts Forfatter til Rektor ved Kolding lærde Skole. I denne Anledning bleve følgende Sange afsungne, der vel ikke have noget poetisk Værd, men dog for Fuldstændigheds Skyld medtages her i Forventning af en skaansom Bedømmelse:

För Biskoppens Tale.

K o r.

Tone: Taarups Hymne 1ste Vers.

Med Andagt hæve vi vor Röst
Til Dig, o Gud! vort Haab og Tröst.
Et Lys Du tændte i vort Indre,
For Stövets Slægt fra Fald at hindre.
Hvo dette følger paa sin Vei,
Sin Pligt og Dig forlader ei.

(1*)

At kjende Sandhed, Viisdom, Dyd,
 Er her paa Jord vor største Pryd.
 Det troligt vil vi stræbe efter,
 Og alle Sjelens skjulte Kræfter,
 Som Du andaaudet' huldt deri,
 Udvikkle her til Harmoni.

Og tryllede os Verdens Lyst,
 Da læg et Pantser om vort Bryst!
 Thi, ak! paa Livets Irregange
 Forvilled' sig og faldt saa Mange.
 Men Hver, som mindes Dig, er fri
 Og stærk mod Lysters Trylleri.

För Rektors Tale.

S o l o.

Tone: Taarups Hymne 9de Vers.

Naar vi oprulle Sagas Bog,
 Randsagende i Oldtids Sprog
 Om ædle, store Mænds Bedrifter,
 Der straale klart i hine Skrifter,
 Hensmelter flux vort Hjertes Iis
 I ædel Daads og Dyders Priis.

Gid klart da staae hvert ædelt Værk
 For Aanden os, at fri og stærk
 Den, hævet over Jordens Bærme,
 Maa stræbe Hine sig at nærme,
 At ei, som Lövet vorder Löv,
 Engang vort Stöv skal vorde Stöv.

Men at, naar Livet er forbi,
 Vor Daad maa mindes her, og fri
 Vor Aand i høie Aanders Klynge
 Sig hævende maa Dig lovsynge,
 Og meer og meer udvikle sig,
 Alt som den meer sig nærmer Dig.

Slutningskor.

Tone: Taarups Hymne, 3die Vers.

Til Dig vor Aand opløfter sig;
 Vi ere Intet uden Dig,
 O Du, som alt det Skabte styrer,
 Randsager Hjerter, prøver Nyre!
 Giv Du, som Villie, os Kraft,
 Skjenk Blomsten Styrke, Marv og Saft.

Velsign vor lille Skole her,
 Hver ædel Mand, som har den kjær,
 Enhver, som vil den pleie, frede,
 At den maa blomstre, Frugter sprede
 Om Landet ud, ei brat forgaae,
 Men end i Sekler frodigt staae!

Oratio Rectoris.

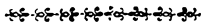

*Viri illustrissimi, doctissimi, omnium ordinum
quotquot adestis, maxime colendi!*

Non mirabimini vos, humanissimi! si mihi ex hoc suggestu dicturo, timiditas quædam oboriatur. Tempus, locus atque inusitata mea publice dicendi hunc timorem suscitant, efficiuntque, ut formidolosior hoc negotium atque munus officii aggrediar. Tempus, quod ea ætate vivimus, qua fere ipsi nesciamus, quid verum rectumque sit, quidque sit eligendum aut repudiandum. Ut per orbem terrarum in statu rerum, qui nunc est, atque in omni genere humano animadvertuntur incredibiles quidam motus, agitationes et, ut ita dicam, convulsiones, sic in litteris quoque doctrinisque

---

Rektors Tale.

*Hæderlige Forsamling af alle Stænder,
agtede Medborgere!*

*Ikke ville De undre Dem, Høistærede!
om jeg, i det jeg skal tale fra dette Katheder,
føler nogen Frygt at stige i mit Hjerte. Tiden,
Stedet og min Ukyndighed i at tale offentligt,
vækker denne Frygt, og gjør, at jeg lidt skjæl-
vende begynder paa denne Forretning, der
hører til mit Embeds Pligter. Tiden, fordi
vi leve i en Tidsalder, hvori vi næsten ikke selv
vide, hvad der er sandt og ret, hvad man skal
vælge eller forkaste. Som der hele Jorden
rundt i Statsforfatninger og hos hele Menneske-
slægten bemærkes en utrolig Røre og Bevægelse
og, saa at sige, Krampetrækninger, saaledes*

ingenuis apparet, in mediumque vulgatur agitata et certamen inter eruditos, utrum id, quod adhuc valuit viguitque in re litteraria, in posterum quoque valeat et vigeat, necne, ita ut in præsentia non perspicuum sit, quem ad finem producat illud certamen, vel quem ferat eventum, nobisque interdum sit dubium, quid sequamur, aut quid non. Locus deinde, quem nunc primum conscendo, ad tantam tamque honoratam multitudinem dicturus. Cinctum enim video me stipatumque honestissima corona hominum, inter quos sunt multi, qui ætate, amplitudine et doctrina me antecessunt, et quorum acumini arguto commentatiuncula mea, qualiscunque est, sit proponenda. Denique commovet me perturbatque inscitia mea publice dicendi, præsertim cum dicturus sim post virum illustrissimum, omnibus ingenii dotibus facultatibusque dicendi præditum, cum quo neque suavitate pronuntiationis, neque gravitate sententiarum atque perspicuitate ego sim comparandus. Quæ cum ita sint, non mirum est, paulo timidiorem me hoc in pulpitem adscendere ad concionandum. Verumtamen spero, fiduciam vestræ patientiæ vestrique fa-

viser der sig ogsaa i *Videnskabernes Rige*, og udbreder sig alt meer og meer en *Bevægelse* og *Ramp* imellem de *Lærde*, om det, der hidtil har gjeldt i *Videnskaberne*, ogsaa i *Fremtiden* skal gjelde, eller ikke, saa at det for *Öieblikket* er uvist, hvorvidt denne *Strid* vil gaae, eller hvad der vil blive dens *Ende*, og vi stundom ere tvivlraadige, hvad vi skulle følge, eller ei. *Stedet* dernæst, hvilket jeg nu for første Gang bestiger, for at tale til saa stor og saa hæderlig en *Forsamling*. Thi tæt omringet seer jeg mig af den agtværdigste *Kreds* af *Mænd*, blandt hvilke der ere mange, der i *Alder*, *Anseelse* og *Lærdom* overgaae mig, og hvis skarpsindige *Dom* min *Tale*, hvordan den end er, skal underkastes. Endeligt rører og ængster mig ogsaa min *Ukyndighed* i at tale offentligt, især da jeg skal tale efter en saa rigt begavet *Mand*, der er udrustet med alle *Snillets* og *Veltalenhedens* *Gaver*, og med hvem jeg hverken i *Udtrykkets* *Ynde* eller i *Tankernes* *Vægt* og *Klarhed* kan sammenlignes. Derfor maae De ikke undre Dem, *Höistærede!* om jeg lidt ængstelig bestiger dette *Kathedr*, for at tale. Men dog haaber jeg, at min *Tillid* til

voris hunc metum sensim depulsuram, animumque meum confirmaturam esse.

Circumspicienti mihi, quid inter illam, quam commemoravi, agitationem animorum ego potissimum eligerem, quo per pauca momenta detinerem animos vestros, nihil incidit in mentem convenientius atque ad rem et diem accomodatius, quam ut dicerem de universali amore. Atque hoc propositum tam diu meditando versabam, ut propositum evaderet opus, opusque hæc oratio de amore omnia complectente, qui cum in omni societate hominum devincienda, tum præsertim in juventute instituenda appareat, quam orationem mihi liceat leni clementique iudicio vestro submissee atque modeste, et qua par est observantia, tradere et commendare.

Amor creavit mundum, tot tantosque orbes circumvolventes complectentem, amor nos in vitam provocavit, cum nondum eramus, amorque totam naturam una cum omnibus ejus bonis voluptatibusque sustentat atque conservat, ne intereat vel deleatur. Et inter istam omnem rixam et discordiam, quæ tam vastans furit per orbem terrarum, universum tamen permeat

Deres Taalmodighed og Yndest skal efterhaanden forjage denne min Frygt og hæve mit Mod.

Idet jeg overveiede, hvad jeg under hiin omtalte Gjæring helst skulde vælge, før dermed i faa Minutter at fængsle Deres Opmærksomhed, vilde Intet til Dagen og Hensigten mere passende rinde mig i Tanke, end at tale om den almene Kjerlighed. Og paa dette Forsæt grundede jeg saalænge, at Forsættet blev et Arbeide og Arbeidet denne Tale: Om den Alt omfattende Kjerlighed, der aabenbarer sig saavel i hele Menneskesamfundets Forbindelse, som især i Ungdommens Dannelse; og denne Tale være det mig tilladt, ydmygt og beskedent, og med den Opmærksomhed, som det sømmer sig, at anbefale til Deres milde og skaansomme Dom.

Kjerlighed skabte Verden med alle dens tallöse Kloder, Kjerlighed fremkaldte os til Livet, da vi ikke vare, og Kjerlighed opholder og bevarer hele Naturen med alle dens Herligheder, at den ikke forstyrres. Og under al den Splid, og Tvedragt, der saa ödelæggende raser over hele Jordens Kreds, gaaer der dog en Kjerligheds-Aand igjennem det Hele, der

spiritus amoris, qui placide mitigat animos iratos, et vulnera cruenta leniter medicatur. Neque enim mihi placet sententia eorum, qui putent, hominum cogitationes ab initio esse pravas, omnemque eorum curam et operam in suo cuiusque commodo aliorumque pernicie positam esse. Imbecillitas tantum hominibus est attributa, et maturos fructus edere non possumus hic in fragili rerum humanarum conditione hac in parvula terra, quæ, cum immensis illis orbibus universi infiniti comparata, modo granum arenæ in solitudine, modo gutta in mari est appellanda.

Quemadmodum amor domum honestam complectitur, et sanctissimo vinculo ejus singula membra in coronam pulcherrimam connectit, ita amor quoque debebat per orbem terrarum vigere, gentes in societatem indissolubilem conglutinare, quam neque rixa, neque invidia, neque ceteræ cupiditates infestæ discindere possent, et prosperitatem beatitudinemque per terras diffundere, ita ut populi in pace et concordia inter se viverent, sibique invicem benevolis sensibus obviam venirent, animoque, qui amicitiam solummodo spiraret.

*forsonende mildner de vrede Gemytter, og
 husvalende læger de blödende Saar. Ikke kan
 jeg hylde den Mening, at Menneskernes Tanker
 ere onde fra Begyndelsen af, og at al deres
 Digten og Tragten kun er egen Fordeel og
 andres Fordærvelse. Kun Svaghed er Menne-
 skets Lod, og modne Frugter kunne vi ikke
 bære her i Ufuldkommenhedens Stand paa
 denne lille Jord, der i Sammenligning med
 det grændseløse Himmelrums vældige Kloder
 kun er et Sandskorn i Örkenen og kun en
 Draabe i Havet.*

*Som Kjerlighed omslynger en ædel Fa-
 milie, og sammenknytter med sit hellige Baaud
 dens enkelte Medlemmer til den skjønneste
 Krands, saaledes skulde ogsaa Kjerlighed her-
 ske over hele Jordens Kreds, sammenknytte
 dens Slegter til en uopløselig Kjede, som
 hverken Riv eller Avind eller andre fjendske
 Lidenskaber formaaede at sönderbryde, og
 udbrede sine Velsignelser trindt om Landene,
 saa Folkene levede i Fred og Enighed med
 hinanden, og mölte hinanden med velvillige
 Hjerter og et Sind, der kun aandede Venskab.*

Ut Deus est amor, ita amor quoque in animis omnium, quos creavit, inesse debebat. Sed hoc non ita esse, docet omnium temporum experientia, docent præsertim ista agitatio et turbæ, quæ in præsentis tam late per terram regnant, et quæ semper, ut videtur, magis vel minus effuse regnabunt. Quod quidem est documento, hominum non ad summam perfectionem hic generatum esse, ubi tot contrarii motus animorum sibi invicem occurrunt, nosque ultro citroque trahunt, sed hanc terram modo primum hospitium esse, ex quo ad vitam longe castiorem in illis orbibus remotis aditus pateat.

Sed quoniam nunc hac in terra, qualiscunque est, vivimus, nostrum est, quantum in nobis est positum, cum nostræ, tum aliorum perfectioni operam navare. Et id nos omnes possumus, si modo omnes volumus. Non omnes quidem eadem peritia sumus instructi, sæpenumero quidem possumus, optima etiam voluntate præditi liberorum excolendorum, in iisdem tractandis errare, sed bona voluntas tamen multa efficit, auget intelligentiam et vires, et sæpe rem ad prosperum eventum perducit.

Som Gud er Kjerlighed, saa burde ogsaa Kjerlighed boe i alle hans Skabningers Hjerter. Men at dette ikke er saa, lærer alle Tidens Erfaring, lærer især den Røre og Uro, der for Øieblikket hersker saa vidt omkring paa Jorden, og som i større eller mindre Grad vel altid vil herske paa samme. Men ogsaa dette tjener til Beviis paa, at Mennesket ikke er skabt til Fuldkommenhed her, hvor saa mange modstridende Lidenskaber møde og krydse hinanden, men at denne Jord kun er den første Indgang til en langt større og fuldkomnere Leven og Virken paa Kloderne hisset.

Dog, da vi nu leve paa denne Jord, saa ufuldkommen som den er, saa er det vor Pligt at arbeide, hvad der staaer til os, saavel paa vor egen, som paa Andres Fuldkommenhed. Og dette kunne vi alle, hvis vi blot alle ville. Vel besidde vi ikke alle dertil lige Indsigter, vel kunne vi ofte, selv med den bedste Villie til vore Börns Forædling, seile i sammes Behandling, men en god Villie udretter dog Meget, den forøger Indsigten og Kraften, og bidrager meest til det heldige Udfald.

Non potest quidem pueruli animus cum omnibus ejus cupiditatibus studiisque oculis nostris explicari, tanquam charta evoluta, in qua scriptum est, quid continet, sed cum aliqua scientia psychologïæ, quæ a noto ad ignotum procedit, sæpe tamen possumus recte conjicere ex eo, quod videmus, ad id, quod non videmus, ex eo, quod audimus, ad id, quod non audimus, ex iis, quæ nunc ex animo exeunt, ad ea, quæ aliquando inde exhibunt. Quæ cum ita sint, multa possunt effici ei, qui animo sincero rem aggreditur, sed pauca sine amore; nam amor hominum animos conciliat, et quod exit ex animo, ad animum redit. Itaque amor debet inesse in omni cum educatione, tum institutione, verumtamen non iste mollis et indulgens amor, qui studet auram quamque a caro filiolo amovere, et omnia incommoda a pupulo dilecto auferre. Ista mollior indulgentia modo indicat imbecillitatem, imbecillesque et corpore et animo conformat. Vivimus aliquando in terra, ubi per vitam eluctari sæpe nobis est laboriosissimum, et ubi acerbitas ad acerbitatem, molestiæ ad molestias adjunguntur. Væ igitur illi, qui in manibus per adolescentiam habitus

Vel lader et Barns Hjerte med alle dets Drifter og Tilböieligheder sig ikke udfolde for vort Blik, som et oprullet Papiir, hvorpaa der staaer skrevet, hvad det indeholder, men med nogen Kundskab i Sjælelæren, der gaaer ud fra det Bekjendte til det Ubekjendte, kunne vi dog ofte slutte rigtigheden fra det, vi see, til det, vi ikke see, fra det, vi höre, til det, vi ikke höre, fra de Ytringer, der nu udgaae fra Hjertet, til dem, der engang ville udgaae derfra. Og saaledes kan der udrettes Meget for den, der med redelig Villie lægger Haand paa Værket, men kun Lidet uden Kjerlighed; thi Kjerlighed vinder Menneskernes Hjerter, og hvad der kommer fra Hjertet, gaaer atter til Hjertet. Derfor bör Kjerlighed herske saavel i al Opdragelse, som Underviisning, dog ikke denne önne og forkjelende, der søger at bortvifte enhver Vind fra den kjere Pøde, og at fjerne enhver Ubhagelighed fra den elskede Glut. Denne kjelne Ömhed röber kun Svaghed, og danner kun Svaglinge baade paa Legem og Sjæl. Vi leve nu engang i en Verden, hvor det ofte bliver os suurt nok at kæmpe os igjennem, og hvor Bitterhed föies til Bitterhed og

est, et cui cuncta, etiam ineptissima, semper, ut voluit, successerunt. Vehementer ingemiscet, cum mali dies venient, malamque iis gratiam habebit, qui ita cum ab infantia effeminaverunt, ut nunc ei desint vires ad quam minimos impetus fortunæ sustentandos, et ille molliter ejulet, levissimis incommodis percussus. Animo abjecto onus sustinebit, et interdum concidet, pondere ejus oppressus.

Sed talis amor, qui puerum diligat, oderit ejus vitia, qui laudet, cum bene, qui puniat, cum male egerit, talis amor in tota tractatione liberorum, qui nostræ curæ demandati sunt, appareat, cum domi, tum in schola, sive sint nostri, sive aliorum.

Beatus ille puer, qui in tali domo natus est, qui talem scholam frequentat, ubi omnia benevolentiam et amorem spirent, et ubi, dum ametur, discat omnes homines amare, sed non molli indulgentia ad stolidam opinionem assuescat, omnia per totam vitam suæ voluntati cessura esse. In tali domo oculus paternus maternusque parvulos animo tener-

Trængster til Trængster. Og Ve da den, der er bleven baaren paa Hænderne igjennem sin Barndom, og föiet i alle sine Önsker, de være nok saa urimelige! Bitterligen vil han sukke, naar de onde Dage komme, og kun lidet vide dem Tak, der saaledes forkjelede ham i hans Barndom, at han nu mangler Kraft til at bære selv de mindste Stöd, og klynker umandigen ved de ringeste Ubehageligheder. Modlös vil han bære Byrden, og stundom segne under dens Vægt.

Men en saadan Kjerlighed, der elsker Barnet, men hader dets Feil, der ytrer sin Tilfredshed med det, naar det handler godt, og straffer det, naar det handler ilde, en saadan Kjerlighed bör ytre sig i al vor Behandling af de os betroede Börn baade hjemme og i Skolen, det være saa Andres eller vore egne.

Lykkeligt det Barn, der födtes i et saadant Huus, hvor Alt kun aander Velyillie og Kjerlighed, og hvor det ved at elskes lærer at elske alle Mennesker, men ikke, ved at blive föiet i Alt, vænnes til den daarlige Tanke, at Alt skal föie sig efter dets Önsker hele Livet igjennem. I et saadant Huus seer Fader- og Moderöiet med Ömhed og Velbehag paa de kjære Smaae.

rimo contemplatur. Liberos suos existimant optimum numinis donum, omnemque curam et diligentiam adhibent in his tenellis plantis, quas ad culturam acceperunt, tuendis fovendisque, ut aliquando uberrimos fructus proferant. Sed quemadmodum olitor cautus herbas inutiles evellit, stolones amputat, hortumque, siccitate ingruente, rigat, quo lætiora incrementa capiant plantæ, ita diligens pater vel mater semen quodque vitii studet ex animo pueri eruncare, ejusque menti sensum honesti verique infigere. Exemplo suo et voce liberos adducunt ad bene agendum, iis sæpe depingunt præstantiam virtutis et foeditatem vitiorum, aptisque narratiunculis varios virtutis et vitii eventus perspicue proponere conantur.

Atque ita eorum animi mira lætitia percontantur, cum vident, liberos quotidie fieri meliores, cum vident, eos sibi, quasi carissimis comitibus, deditos esse, eos nunquam magis exhilarari, quam cum parentes adsint, semper desiderio teneri, cum absint, et advenientes lætissimo clamore excipere. Atque

De ansee deres Børn for Himlens bedste Gave, og anvende Alt, hvad der stauer i deres Magt, for at pleie og opelske disse spæde Planter, der blive dem skjenede til Forædling, for at de engang med Tiden kunne bære de skjønneste Frugter. Men som den forsigtige Urtegaardsmand opluger Ukrud og afskjærer Vanskud, og vander i indfaldende Tørke, for at Væxterne kunne trives til større Fuldkommenhed, saaledes søger ogsaa den omhyggelige Fader og Moder at udrydde enhver Spire til Ondt af den Unges Hjerte, og at indprente det Følelse for Alt, hvad der er ædelt og godt. Ved Exempel og ved Ord lede de deres Børn til at handle ret, skildre dem ofte Dydens Fortrin og Lastens Afskjyelighed, og søge ved passende Fortællinger ret levende at fremstille dem Dydens og Lastens forskjellige Følger.

Og da har man den salige Glæde, at see sine Børn dagligen at blive bedre, at see dem hænge ved sig, som ved deres kjæreste Ledsagere, aldrig at være gladere, end i deres Forældres Nærværelse, altid at længes, naar disse ere borte, og at modtage dem, naar de komme, med de inderligste Frydeskrig. Og denne

hanc lætitiã nihil æquat in orbe terrarum; etiam in tenui conditione percipi potest, et sæpius tum præcipue largissime percipitur. Tali amica et benevola tractatione lentius quidem deponuntur aliqua vitia, deponuntur tamen, et multo certius deponuntur, quam si nimiam severitatem adhibeamus. Amore vitium ex animo evellitur; severitate introrsus adigitur, sed tum aliquando, ut vapor compressus, eo vehementiore crepitu erumpet. Amore finguntur hilaria et vitæ læta ingenia; severitate instruuntur timidi servi. Amore os parvulorum aperitur; severitate, tanquam claustris, occluditur. Amore viam nobis patefacimus liberorum mores cognoscendi, quorum indicia ex intimo pectore erumpunt; severitate aditum quemque præcludimus ad eorum animos, qui nobis tam incogniti fiunt, quam quod in visceribus terræ absconditum est. Amore monumentum sempiternum nobis collocamus in gratis animis liberorum, ita ut etiam voluntati absentium obsequantur, et memoriam nostri cum dolore usurpent, cum tumulus aliquando nostra ossa texerit; severitate destruimus ipsi hoc monumentum, neque nobis absentibus

Glæde kan Intet paa Jorden opveie, selv under trange Kaar kan den nydes, og nydes undertiden da just allerrigeligst. Ved en saadan kjerlig Behandling gaaer det vel ofte langsommere med Afleggelsen af en eiler anden Feil, men den aflægges dog, og aflægges langt sikkrere, end ved altfor stor Strengthed. Ved Kjerlighed drages den ud af Gemyttet; ved Strengthed drives den indad, men udbryder da engang, som sammenpresset Damp, med et desto heftigere Knald. Ved Kjerlighed danner man muntre og livsglade Væsner; ved Strengthed afretter man frygtsomme Slaver. Ved Kjerlighed aabner man Munden paa de Smaae; ved Strengthed lukker man den til, som med Laase. Ved Kjerlighed baner man sig Vei til at kjende sine Börns Karakter, der yttre sig i Udbrud fra Hjertets Inderste; ved Strengthed sperrer man hver Adgang til Börnenes Hjerter, der blive os ligesaa ubekjendte, som hvad der er skjult i det Indre af Jorden. Ved Kjerlighed reise vi os et uudsløtteligt Minde i vore Börns taknemmelige Sind, saa de endogsaa fraværende følge vore Önsker og Vink, og erindre os med Vemod, naar engang Graven dækker vort Stöv; ved Strengthed om-

obtemperatur, neque admodum desideramur, cum e vita decesserimus.

Ut in domo, ita in schola. Sine amore nulla est sinceritas et fides, sine amore nullus aditus doctrinae, nullum verum studium audiendi et discendi. Ille magister, qui recte diligit discipulos suos, multo plus efficit, quam ille qui non. Potest eorum animos regere, eorum studium acuere, eosque a delictis avocare, et, cum ex toto animo eos alloquitur, in animos quoque ejus verba penetrant. Amat discipulos suos, et ab iis vicissim amatur. Illi operam ejus et curam diligentia bonisque moribus compensant. Nihilque est lætius, quam coctus discipulorum, qui diligentiam bonosque mores consecantur. Tali in circulo bene valet præceptor. Non est acerbus iste Orbilius, qui dicat: oderint, dum metuant, et multo plus tamen lenitate efficit, quam acerbitate. Etiam si studium et industria non in omnibus paria sint, tamen eos amat, dummodo paululum procedant. Sunt enim ei commissi, ut operam det eorum culturae. Modo arrogantiam, procacitatem et contumaciam odit et aversatur. Talia non

støde vi selv dette *Minde*, adlydes ikke fraværende, og savnes kun lidet, naar vi ere gangne heden.

Som i Huset, saa i Skolen. Uden Kjerlighed er der ingen Oprigtighed og Fortroelighed, uden Kjerlighed ingen Aabenhed for Indtryk, ingen ret Lyst til at høre og at lære. Den Lærer, som ret elsker sine Disciple, udretter langt mere med dem, end den, med hvem dette ikke er Tilfældet. Han kan lede deres Vilje, skærpe deres Iver, og afholde dem fra Feil, og naar han ret af Hjertet taler til dem, saa gaee ogsaa hans Ord til Hjertet. Han elsker sine Disciple og elskes af dem igjen. De gjengjelde hans Møie og Iver med Flid og gode Sæder. Og Intet er frydeligere, end en Samling af Disciple, der bestrebe sig for Flid og for at opføre sig vel. I en saadan Kreds besinder Læreren sig saa vel. Han er ikke den strenge Tugtemester, der siger: lad dem hade mig, naar de kun frygte mig! og udretter dog langt mere ved Mildhed, end ved de modsatte Midler. Og om endogsaa Lysten og Iveren ikke hos Alle er ligestor, saa elsker han dem dog, naar de blot gaee noget fremad; thi de ere ham nu engang betroede, for at han skal arbejde paa

potest amplecti et diligere, siquidem virtus et vitium inter se contraria sunt. Ubi vero ille oculos interdum in subsellia scholæ circumfert, et adolescentes, qui ibi sedent, contemplatur, sæpe animum subit cogitatio, quid hi aliquando futuri sint. Id quidem in præsentia oculis nostris est occultum, sed tamen non dubium est, quin multi eorum utiles et sollertes homines fiant. Alii magis, alii minus alte adscendent, sed omnes, in suo quisque statu, pro suis quisque facultatibus, boni et idonei cives fieri poterunt. Nobis aliquando succedent, cum, defatigati labore ac negotiis, astra suspicientes, animam exspirabimus. Illi fortasse melioribus temporibus efficiant, quæ nostra ætate effici non poterant, fortasse litteras artesque ingenuas augebunt et dilatabunt, fortasse multa, nunc mortalibus incognita, invenient et vulgabunt. Atque hæ cogitationes præceptorem, qui negotia sua diligit, gaudio sincero compleant necesse est, cumque amore in scholam ejusque discipulos afficiant.

deres Forædling. Kun Uvillie, Næsviished og Trods hader og afskyer han. Sligt kan han ikke ynde og elske, saa sandt som Dyd og Last ere Fjender af hinanden. Og naar han saa kaster sit Blik omkring paa Klassens Bænke, og seer de unge Mennesker, som sidde der, saa falder det ham ofte ind at tænke paa, hvad disse engang skulle blive til. Dette er vel for Öieblikket skjult for vore Öine, men dog er det udenfor al Tvivl, at der af mange af dem vil blive noget ret dygtigt og godt. Nogle ville stige mere, Andre mindre höit, men alle ville de kunne blive nyttige og brugbare Borgere i Staten, enhver i sin Stilling og efter sine Evner. De skulle engang aflöse os, naar vi, trætte af Dagens Byrde og Hede, nedlægge vor Vandringsstav, og stirre mod det Höie. De skulle maaskee under lykkeligere Omstændigheder udføre, hvad der ikke var muligt for den nærværende Slægt, maaskee udvide Videnskabernes Rige, maaskee gjöre Opdagelser, der nu ere ubekjendte for de Dödelige. Og disse Tanker maae nödvendigen opfylde den Lærers Sjel, der elsker sine Forretninger, med de reneste Glæder, maae nödvendigen indgyde ham Kjerlighed til Skolen og til dens Disciple.

Atque etiamsi cum adversa fortuna, cum molestiis et inopia conflictetur, hilariter tamen negotia muneris sui exsequitur, seque spe consolatur, aliquando fore lætius, bene sciens, hujus rei culpam sustinere tempora, non sapientem nostram paternamque administrationem. Insuper non laboramus mercedis causa, utique non terrestris solius mercedis causa. Altiora quædam nobis proposuimus: culturam generis humani; et is, qui alios excolere conatur, se ipsum quoque excolit. Major est merces, quæ semper nobis certa est, et melior, quam ea, quæ solvitur nummis: conscientiam, nos aliquid boni confecisse, nec frustra vixisse in terra. Hæc conscientia animum nostrum sustentabit, ne desperemus, ubi omnia interdum circumcirca obscurantur. Hæc nos comitabitur per vitam hanc et æternam; sed, qui omnem fructum hic percepit, illi merces ibi est perdita. Adnitamur igitur, nec defatigemur! faciamus id, quod bonum est, boni causa, neque mercedis! Diligamus discipulos nostros, diligamus negotia nostra! Et profecto prosperissimum eventum hujus nostri amoris observabimus, et in eorum gratis animis nostra memoria vigebit.

Og om han endogsaa kæmper med Modgang, Mangel og Nöd, saa fuldbyrder han dog med Munterhed sit Kalds Forretninger, og tröster sig med Haabet, at det engang vil blive bedre, vel vidende, at dette er Tidernes Skyld, og ikke vor vise og faderlige Regjerings. Desuden arbeide vi ikke for Lönnens Skyld, i det Mindste ikke for den timelige Löns alene. Vi have et höiere Maal, hvorfor vi virke: Mennekeslægstens Forædling; og den, som stræber at forædle Andre, forædler tillige sig selv. Vi have en större Lön, der altid er os sikker, og bedre, end den, der gives med Penge: Bevidstheden om at have stiftet noget Godt, og ikke at have levet forgjeves paa Jorden. Denne Bevidsthed skal opretholde vort Mod, at vi ikke segne, naar stundom Alting synes sort omkring os. Den skal ledsage os gjennem Tid og Evighed; men den, som hösted' hele Frugten her, har hisset Lönnen borte. Lader os da arbeide og ikke blive trætte! Lader os gjøre det Gode for det Godes Skyld, og ikke for Lönnens! Vi ville elske vore Disciple, og elske vore Forretninger, og sikkert skulle vi spore de herligste Følger af denne vor Kjerlighed, og mindes af dem igjen med Kjerlighed.

Sed non satis est, amorem esse inter magistros et discipulos; amor etiam inter magistros invicem sit oportet. Et quomodo aliter fieri posset? Nobis enim omnibus idem est propositum, ad eundem finem nos omnes pariter tendimus. Cupimus omnes, quam utilissimi nostris discipulis esse; cupimus omnes, iis tantum rerum utilium tradere, quantum possumus. Volumus eorum mentes scientia, eorum animos castioribus sensibus ornare, atque ex iis, quod vitiorum possumus, eruncare. Nostros discipulos contemplamur ut parentum carissima pignora, quos hi, nostri animi integritate freti, curæ nostræ traderunt, ut ex iis efficeremus, quod ellici posset, eosque deinde quam integerrimos redderemus.

Ubi vero nos omnes eundem finem et terminum spectamus, ubi omnes eodem studio eademque industria omnia molimur, quæ scholæ sint utilitati, ubi nostri conatus ibi, quasi in unum punctum, concurrunt, quomodo non potest non fieri, quin familiariter et amice nobis invicem uteremur? Omnes humiles et pusillæ cupiditates omnisque ratio sui ipsius

Men ikke nok, at Kjerlighed hersker imellem Lærere og Disciple; Kjerlighed maa ogsaa herske imellem Lærerne indbyrdes. Og hvorledes kunde det være anderledes? Thi vi have alle kun eet Maal for Öie, og arbeide alle i Forening til dette Maal. Vi ville alle være saa gavnlige for vore Disciple, som muligt, og ville alle bibringe dem saa meget Godt, som det stauer i vor Magt. Vi ville berige deres Forstand med Kundskaber og deres Hjerte med rene Fölelser, og udrydde af samme, hvad Feil vi formaae. Vi betragte vore Disciple som deres Forældres kjæreste Eiendom, som disse, i Tillid til vor redelige Villie, have betroet til vor Vare-tægt, for at vi skulde frembringe af dem, hvad der kunde frembringes, og derpaa levere dem fra os saa fuldkomne, som muligt.

Naar vi nu alle have dette samme Maal for Öie, naar vi alle med samme Lyst og Iver arbeide paa Alt, hvad der tjener til vor Skoles Tarv, naar vore Bestræbelser mödes der, som ved et fælleds Foreningspunkt, hvor kunde vi da andet, end med Venskab og Kjerlighed om-gaaes hinanden! Alle smaatlige Lidenskaber og ethvert personligt Hensyn taber sig der, hvor

ibi evanescent, ubi quid gravius et majus spectatur. Nolumus nostros discipulos odisse docere et infensas alere cupiditates, sed inter se concordissime vivere, ideoque volumus etiam ita iis nostro exemplo præire. Nihil enim hac in re, ut in omnibus, efficacius est, quam exemplum. Sæpe, cum homines vidi propter levia commoda se invicem odio persequentes, miratus sum, quomodo hæc in hominibus, ratione præditis, fieri possent. Nos enim omnes a bono et benigno patre sumus creati, qui omnia, quæ ad vitam provocavit, diligit, et nos, quos cumulat amore, nos non alius alium diligeremus! Perbrevis est nostra vita hac in terra, et iter a primis cunabulis usque ad tumulum modo momentum est temporis; et nos hanc brevem vitam nobis insuavem redderemus odio et invidia ceterisque cupiditatibus infensis, quæ nostram tranquillitatem evertunt atque disturbant.

Antequam finem facio, me impellit animus meus, ut vobis, collegæ meritissimi! gratias agam propter amicitiam, qua vos me excepistis, cum ad hoc munus suscipiendum vocatus sum. Peregrinus et vobis omnibus prope

noget *Vigtigere* og *Større* haves for *Öie*. *Vi* ville ikke lære vore *Disciple* at hade og nære *sjendtlige Lidenskaber*, men at leve med hinanden i *Enighed* og *Samdrægtighed*, og ville derfor ogsaa i denne *Henseende* foregaae dem med vort *Exempel*. *Thi* *Intet* virker dog stærkere i dette, som i *Alt*, end *Exemplet*. *Oste*, naar jeg saa *Mennesker* hade og forfølge hinanden for ubetydelige *Fordeles Skyld*, har jeg undret mig over, hvorledes dette kunde være muligt hos *fornuftige Væsner*. *Vi* ere dog alle skabte af en god og *kjærlig Fader*, der elsker alle sine *Skabninger*, og vi, som han overvælder med *Kjærlighed*, skulde ikke elske hinanden! *Vor Vandring* her paa *Jorden* er saa saare kort, og kun et *Öieblik af Tid* er *Livet* her fra *Vuggen* og til *Graven*, hvi ville vi da forbitte os dette korte *Liv* ved *Had* og *Avind* og hvad de alle hedde, de *sjendske Lidenskaber*, der virke saa *ödelæggende* paa *Menneskernes Ro* og *Tilfredshed*.

Inden jeg slutter, byder mig endnu mit *Hjerte*, at takke *Eder*, mine værdige *Medlærere*! for det *Venskab*, hvormed *I* modtog mig, da jeg kaldtes til dette *Embede*. Som fremmed og for *Eder* alle næsten ubekjendt,

ignotus huc accessi, et vos mihi omnes benigne et liberaliter obviam venistis. Discessi a schola, quam propter meam per multos annos commorationem ego in deliciis habebam, et accessi ad scholam, quam per amicitiam vestram ego intra paucos annos eodem amore amplectar. Discessi a schola, quæ appellanda est exemplar concordiaë inter ejus magistros studiique in officiis explendis, et accessi ad scholam, cujus præceptoribus idem est propositum, et qui alumnis instituendis excolendisque operam dent concorditer. Noscimus omnes nostri ordinis onera et voluptates; intelligimus omnes, quam dulce sit amare et vicissim amari; percipimus omnes, amorem esse animo lenimen, odiumque id, quod contra est, efficere. Nos invicem igitur tractemus cum amore, negotiis nostri muneris perfungamur cum amore, ut aliquando, cum jam appropinquaverit extremum vitæ tempus, horologiiue arena effluxerit, spiritus amoris nos in illas regiones lætiores comitetur.

Ad extremum te appello, tu, qui omnia, quæ vigent, regis et conservas, tu omnis amoris omniumque rerum bonarum auctor et origo! Tuum semper vigilans numen cum

kom jeg til Eder, og mödte hos Eder alle en venlig Modtagelse. Jeg drog bort fra en Skole, der ved mangeaarigt Ophold var bleven mig ubeskrivelig kjær, og kom til en Skole, der ved Eders Venskab snart vil blive mig det samme. Jeg drog bort fra en Skole, der kan staae som et Mönster paa Enighed imellem dens Lærere og Iver i deres Pligters Opfyldelse, og kom til en Skole, hvis Lærere have det samme Maal for Öie, og arbeide i Enighed paa den dem betroede Ungdoms Underviisning og Forædling. Vi kjende alle Lærerstandens Glæder og Lærerstandens Byrder, vi vide alle, hvor södt det er at elske og atter elskes; Vi föle alle, at Kjerlighed gör Hjertet godt, og at Had bevirker det Modsatte. Lader os da alle möde hinanden med Kjerlighed, lader os alle virke i vort Kald med Kjerlighed, at engang, naar det lakker mod Dagenes Ende, og Timeglasset er udrunden, Kjerlighedens Aand kan ledsage os over til de lysere Egne.

Til Dig vender jeg mine sidste Ord, Du alt det Skabtes Styrrer og Opholder, Du al Godheds og Kjerligheds evige Kilde! Dit Forsyns Öie vaager over Menneskeslægten

omne genus humanum, tum unamquamque hominum societatem observat et custodit. Propitius tuos oculos convertas in hanc parvulam scholam, et in me, quem creasti ejus rectorem! Animo percussus gravitate muneris mei, te invoco. Da mihi vires, sicut voluntatem dedisti, ut cum omnium utilitate meaque approbatione hoc munere fungar! Eadem quoque concedas omnibus ejus magistris, optimis meis in hoc gravi munere adjutoribus! Præterea hujus scholæ discipulis, quos meæ fidei et curæ commisisti, quosque, ut pueros pater, diligo et amplector, studium et vires suppedites, ut viam capessitam alacriter et strenue ingrediantur, ut deliciæ sint parentum et aliquando utiles in patria cives! Optima et fausta quæque eveniant nostro regi clementissimo, eveniant hujus scholæ illustrissimis præsidibus, eveniant nobis omnibus!

Skjebne, men ogsaa over hvert enkelt Samfund. See da naadigt ned til denne lille Skole, og til mig, som Du kaldte til dens Styrer. Med et Hjerte, gjennemtrængt af Følelsen for mit Embedes Vigtighed, anruaber jeg Dig. Giv mig Kraft, som Du har givet mig Villie, at jeg maa rögte dette Kald til Samfundets Tarv og til min egen Tilfredshed. Det samme forlene Du ogsaa alle dens Lærere, mine værdige Medhjelpere i dette vigtige Kald! Ogsaa denne Skoles Disciple, som Du betroede til min Varetagt, og som jeg elsker, som en Fadër sine Börn, give Du Lyst og Kræfter til ufortrödent at vandre den valgte Bane, at de maac vorde deres Forældres Lyst og Glæde, og engang nyttige Borgere i Fædrelandet! Velsign vor allernaadigste Konge, velsign vor Skoles höie Foresatte, velsign os Alle!

Skjøndt der i en Række af Aar ikke ved Kolding Skole er bleven afholdt nogen Examen med Kandidaterne ved deres Bortgang til Akademiet, og dette just heller ikke i Henseende til Rektorens Sikkerhed for de Bortdragendes Dygtighed er absolut nödvendigt, naar alle Lærerne ere besjelede af samme Iver for at bringe Disciplene til den störstmulige Fuldkommenhed, hver i sine Fag *), saa har jeg dog troet, ikke med Kolding Skole at burde gjöre nogen Undtagelse i denne Henseende, især da en saadan Examen dog tillige, foruden at den tjener til Opmuntring, ogsaa kan være et Slags

---

*) At der ogsaa uden Examen kan tilveiebringes lutter Laudabilister til Examen artium, viser Karakterlisterne for 1832, da alle 4 Kandidater her fra Skolen sik i Hovedkarakter: Laudabilis.

Sikkerhedsprøve for Kandidaterne selv, hvorefter de saa omtrent kan bedømme deres større eller mindre Grad af Modenhed for Universitetet, og desuden afgiver et herligt Middel, til at vække Interesse for Skolen hos Disciplenes Forældre og Byens övrige dannede Indvaanere, en Interesse, der ikke kan være Lærerne ligegyldig, naar de skal virke med Lyst og Held i deres Kald. Derfor afholdtes ogsaa Mandagen d. 13de September en saadan Examen med de 5 af vore 4 Dimittendere for i Aar; den 4de, om hvis Sikkerhed vi ikke tvivle, blev hindret fra at deeltage i samme. Denne Examen bærede ikke faa af Byens Honoratiores med deres opmuntrende Nærværelse, og viste derved en Deeltagelse for Skolen og dens Bestræbelser for Ungdommens Dannelse, der nödvendigen maa glæde enhver af dens Lærere. Tirsdag Formiddag bekendtgjordes Resultatet af Examen for en endnu talrigere Forsamling; og, da jeg troede, at det vilde bidrage til end dybere at indprente vore bortdragende unge Venner Vigtigheden af dette deres første Skridt ud i Verden, saa havde jeg foranstaltet lidt Höitidelighed forbunden med denne Karakterernes Oplæsning,

og ladet efterfølgende Sang, der ligeledes fremtræder aldeles fordringsløs, i de foregaaende Dage indstudere af Skolens syngende Personale under Veiledning af Skolens Musiklærer, Hr. Organist *Rasmussen*. Efterat de 5 første Vers af Sangen var afsungen, ledsaget af 5 Instrumenter, holdt jeg følgende lille Tale, som jeg vover at haabe, frembragte den Stemning, jeg ønskede, og da er Hensigten opnaet. Efter Talen blev det sidste Vers af Sangen afsungen.

Afskedssang.

Tone: Jeg fremmed her til Stedet kom.

Vi samles da for sidste Gang
 Med Eder her som Skolens Sønner.
 Men paa den Vei saa fjern og lang,
 I stunde til, skal vore Bønner
 Ledsage Eder kjerligen,
 I Elskte, som nu drage hen!

Den Vei saa lang ei ene gaaer
 Til Axelstad, men gjennem Livet.
 Held da Enhver, der mandigt staaer
 Paa Veien fast; thi svagt, som Sivet,
 Mod Verdens Tant og Kjödets Lyst
 Saa ofte er det unge Bryst.

Til denne Vei saa fjern og lang
 Vi Kraft da ønske Eder Alle.
 Og vorder stundom Veien trang,
 Da vaag og strid, at I ei falde!
 Et roligt Sind er Kampens Lön,
 Og Seirens Palme er saa skjön.

Saa far da vel! med freidigt Mod
 Paa Veien frem I Alle drage,
 Pluk Glædens Blomst for Eders Fod,
 Men Dyd dog er den störste Glæde.
 Med Hjertet reent I drage hen,
 Gid saa vi atter sees igjen!

Ved Kandidaternes Bortgang fra Kol- ding Skole d. 16de September 1854.

Höistærede Forsamling, elskede Ungdom!

Der gives Öieblikke i det menneskelige Liv, der altid staae som uudslettelige Punkter for vort Hjerte og vor Aand, naar alle de övrige Hverdagsbegivenheder alt for længe siden ere henrullede i Tidens ustandselige Ström, og deres Minde ei gjenkaldes mere. Af saadanne Öieblikke, lyse eller dunkle, glædelige eller sørgelige, har sikkert enhver af os Ældre, alt eftersom hans Lod beredtes heneden, oplevet ikke faa, hvis Erindring vil ledsage os gjennem hele vor jordiske Vandring. Et saadant Öieblik er for vore bortdragende unge Venner her den nærværende Time, da de skal lösrive sig fra denne Skole, hvori de gjennem en Række af Aar have modtaget deres förste videnskabelige Dannelse, og drage bort til en höiere Skole, for videre at uddanne der det, hvortil Grundvolden her blev lagt. Ja, elskede unge Venner! Timen

er da kommen, da I ikke mere skulle vandre iblandt os, ikke mere tælles til den Ungdoms Kreds, blandt hvilken I saa længe have levet og lært, og, jeg veed det, levet og lært med Glæde. Thi har end stundom Arbeidernes Mængde eller Vanskelighed fristet den enes eller den andens Taalmod og for en kort Tid sluppet hans Iver, saa have I dog alle havt Fornuft nok til at indsee, at kun gjennem Kamp og Möie gaaer Veien til en hæderlig Seier, have alle havt Kraft nok i Villien til atter at opmande det synkende Mod, og vandre ufortrødent frem paa den engang valgte Bane. Og derfor have I nu ogsaa den glade Bevidsthed, at I have seiret i Kampen, overvunden Vanskelighederne, og nu staae med Ære ved Maalet af Eders lange Vandring igjennem Skolens Klasser, og see et nyt og høiere Maal at aabne sig for Eders Öine, som I roligt og sikkert kunne gaae imöde. I have den glade Bevidsthed, at I ved Eders redelige Stræben efter at uddanne Eders Evner og berige Eders Kundskaber, ere blevne os kjære og uforglemmelige, saa at vi stedse vil mindes Eder med Deeltagelse, og glæde os over ethvert Held,

der i Fremtiden vorder Eder til Deel. I have sciret i Kampen, og af oprigtigt Hjerte ønske vi Eder til Lykke til denne Seir. Men dog ville I ikke glemme, at den Kamp, I hidtil have bestaaet, har fundet Sted under andre Forhold og i en anden Livets Stilling, end den, hvori I nu skulle træde. Hidtil have I levet og lært under det mere indskrænkede Skolelivs Tvang og for Eders Læreres, Forældres eller Foresattes Öine. Det var altsaa mindre let for Eder at overtræde de Skranker, inden for hvilke I saa at sige holdtes indsluttede. I Umyndigheds-Alderen ere der flere Baand, som binde det unge Hjerte, og holde de flygtige Tilböieligheder i Tömme, saa de vanskeligere kunne overskride den afpælede Vei. Men idet I nu sige Skolen Farvel, træde I ud paa en Bane, hvor större Frihed og mindre Tvang omgive Eder, og Held da Enhver, der mandigt staaer paa Veien fast, thi svagt, som Sivet, mod Verdens Tant og Kjödets Lyst saa ofte er det unge Bryst. Lad denne Tanke være dybt indprentet i Eders Hjerter! den ledsage Eder stedse paa Eders Fremtids Vei! den foresvæve Eder, naar I ere ene, den staae

levende for Eders Aand, naar I færdes i Menneskevrmlen! Ja Held Enhver, der mandigt staaer paa Veien fast! Dette önske vi Eder Alle, ret af Hjertet önske vi Eder Alle, at staae fast paa Livets slibrige Bane, naar Fristelser vinke med koglende Stemme og Forførelser lokke med rænkefuld List. Til Höire og til Venstre ville I stundom see Eder omgivne af slige fristende Tillokkelser, der ville drage Eder bort fra Eders stadige System med de alvorligere Beskjæftigelser, hvormed I skulle udvide Eders Kundskaber, forædle Eders Hjerter, og danne Eder til engang at vorde nyttige Borgere i Menneskesamfundet, bort fra Pligtens og Dydens stundom tornefulde Sti hen paa Adspredelsernes rosenströde Vei. Da have I ofte ingen advarende Ven, der kan lede Eder til det Bedre ved kjerlige Raad, imens det endnu er Tid. Skolens Advarsler ere forstummede, og Eders Forældres eller fraværende Venners Stemme höres ikke mere. Da Held Enhver, der mandigt staaer paa Veien fast! Ja Held Eder Alle, hvis I da følge de Advarsler, der udgaae fra Eders eget Hjerte og fra Eders egne Fölelser. Thi dybt i Eders

Indre taler dog stedse en Stemme, der aldrig forstummer, naar I blot ville høre og følge dens Vink. Og ingen Scier er dog herligere, eller lönner med renere Glæder, end den, som Mennesket vandt over sig selv i Kamp med Livets Fristelser og Verdens bedövende Tant. Alle Godes Agtelse, egen Tilfredshed og et roligt Sind er Kampens Lön, og Seirens Palme er saa skjön. (*Herpaa fulgte Karakterernes Oplæsning og Testimoniernes Overlevering*).

Saa er da Baandet löst, der bandt Eder til denne Skoles Bænke og til de vante Sysler inden for disse snævre Mure. Saa er da löst det Baand, der knyttede Eder til os som Eders Lærere og Barndoms Veiledere, men ikke löst det Baand, der binder Eder og vil stedse binde Eder til os som trofaste Venner, hvis I vandre Pligtens og Dydens Vei. Ogsaa i mig, som I endnu ikke et Aar have kjendt, skal I stedse finde en redelig Ven. Eders Villighed til at lære, Eders Rødebonhed til at følge ethvert givet Vink, Eders Bestræbelse for at erhverve Eder Sikkerhed i ethvert Underviisnings-Fag, Eders Beskedenhed og övrige gode Egenskaber have gjort mig enhver af Eder ubeskrivelig

ljær, og derfor vil jeg slutte med det Önske:
Gid det altid maa gaac Eder vel! gid I stedse
maae blive Eders Forældres Glæde og engang
Eders Fædrelands Ære, og gid alle disse,
der endnu blive her tilbage, maae med samme
Iver, som I, med samme faste Forsæt, som
I, utrætteligen arbeide sig frem fra Klasse
til Klasse, til de engang staae ved dette samme
hæderlige Maal, som I!

Ved at læse de interessante Meddelelser fra *Randers* lærde Skole, der hvert Aar udgjøre en vigtig Deel af denne Skoles Programmer, og gjøre disse dobbelt kjærkomne, fattede jeg strax ved mit Embedes Tiltrædelse den Beslutning ogsaa fra *Kolding* Skole at levere lignende Meddelelser, da jeg anseer en saadan Offentlighed i Skolens Anliggender for ligesaa gavnlig, som i mange andre Anliggender i Livet. Har jeg maaskee lidt vel meget efterlignet Tonen og Gangen i hine, da bedes den lærde Forfatter godhedsfuld at undskylde dette. Originalitet er dog det, hvorpaa det ved slige Meddelelser mindst kommer an.

Efter at have i 23 Aar været Adjunkt og Overlærer ved *Vordingborg* lærde Skole, blev nærværende Programs Forfatter under 10de September 1833 allernaadigst beskikket til afdøde Rektor *Fibigers* Eftermand ved *Kolding* lærde

Skole, og tiltraadte jeg dette mit nye Embede d. 28de Oktober s. A. Ved min Tiltrædelse fandt jeg Underviisningsfagene saaledes fordeelte imellem Skolens Lærere. Hr. Overlærer Ploug besørgede i 27 ugentlige Timer den latinske Underviisning i 1ste og 2den Klasse (15 Timer i 1ste og 12 i 2den), hvori tillige begge Klassers Stiletimer vare indbefattede. Hr. Adjunkt Borgen besørgede i 23 Timer Underviisningen i Arithmetik i alle Klasser, Kalligrafi i 1ste og 2den Klasse, Geometri, Hebraisk og Tydsk i 3die eller överste Klasse, da Kolding Skole ikke, som de fleste andre Skoler i Landet, er saa lykkelig at have 4 Klasser. Hr. Adjunkt Lund underviste i 23 Timer i Religion i alle Klasser, Fransk og Dansk i 2den og 3die Klasse og Græsk i 2den Klasse. I Religionstimerne i 3die Klasse er tillige Læsningen af det nye Testament paa Græsk indbefattet. Hr. Adjunkt Bryndum underviste i 25 Timer i Historie og Geografi i alle Klasser og Dansk i 1ste Klasse. Rektor Fibigers 16 Timer i Græsk og Latin i 3die Klasse vare under hans langvarige Sygdom og efter hans Död blevne saaledes besørgede, at Overlærer Ploug havde paataget sig latinsk Stil, Adjunkt Lund Græsk og Adjunkt Bryndum Latin i saa mange Timer, som det formedelst deres egne Underviisningstimer var dem muligt. Een Time til Stil, som Rektor

Fibiger havde havt i 2den Klasse, var indgaaet under Overlærer Plougs Timer i samme Klasse.

Af Rektor Fibigers Timer i 3die Klasse paatog jeg mig strax ved min Tiltrædelse de 10 latinske Timer, men da Disciplenes Fremgang i latinsk Stil befandtes saa høist forskjellig, at de ikke med Fordeel heri kunde have Timer sammen, saa fandt jeg det nødvendigt endnu at tilføie 2 Timer, der alene anvendtes til Stil for nederste Parti. Græsken vedblev Adjunkt Lund endnu indtil videre at besørge. Rektor Fibigers Time i 2den Klasse modtog jeg ogsaa, og blev den, som hidtil, anvendt til latinsk Stil. Ligeledes modtog jeg af Adjunkt Borgen de 3 tyske Timer, som han havde havt i 3die Klasse, og da der hidtil ikke havde været givet Underviisning i Tydsk i de 2 nederste Klasser, med Undtagelse af hvad Adjunkt Borgen frivilligt havde læst, saa afstod Overlærer Ploug mig 4 af sine Timer i disse Klasser til dette Brug.

Saaledes vedblev med den høie Direktions Samtykke Underviisningen her i Skolen indtil Nytaar 1834. Men da Høisamme imidlertid paa mit Andragende havde i Skrivelse af 28de December 1833 gunstigt bevilget, at Naturhistorien maatte optages blandt Underviisningsgjenstandene, og dette Fag overdrages til Adjunkt Borgen, samt at den græske Underviisning i 3die Klasse indtil

videre maatte overdrages til Adjunkt Bryndum, og ligeledes i Skrivelse af 11te Jaunar 1834 antaget 2den Lærer ved Borgerskolen her i Byen, Filstrup, til Lærer i Skrivning i 1ste og 2den Klasse, saa maatte der atter gjøres adskillige Forandringer med Timernes Fordeling i alle Klasser. Den ifølge disse Forandringer affattede og siden Nytaar brugte Lektionstabel aftrykkes her saaledes, som den af den höie Direction i Skrivelse af 8de Februar d. A. er bleven autoriseret til at gjelde for indeværende Skoleaar, for at tjene til behagelig Oplysning for Enhver, som det maatte interessere. Lærernes Navne ere betegnede med Forbogstaverne: *G.*, *P.*, *B.*, *L.*, *Br.* og *F.*

Lektionstabel

	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.
8—9	5. Græsk . . . . . <i>Br.</i> 2. Latin . . . . . <i>P.</i> 1. Naturhistorie . . . <i>B.</i>	Latin . . . . . <i>G.</i> Latin . . . . . <i>P.</i> Dansk . . . . . <i>Br.</i>	Græsk . . . . . Latin . . . . . Arithmetik . . . . .
9—10	5. Latin . . . . . <i>G.</i> 2. Græsk . . . . . <i>L.</i> 1. Skrivning . . . . . <i>F.</i>	Græsk . . . . . <i>Br.</i> Græsk . . . . . <i>L.</i> Latin . . . . . <i>P.</i>	Latin . . . . . Græsk . . . . . Latin . . . . .
10—11	5. Tydsk . . . . . <i>G.</i> 2. Latin . . . . . <i>P.</i> 1. Geografi . . . . . <i>Br.</i>	Religion . . . . . <i>L.</i> Latin . . . . . <i>P.</i> Tydsk . . . . . <i>G.</i>	Tydsk . . . . . Latin . . . . . Geografi . . . . .
11—12	5. Lat. Stil, a og b. <i>G.</i> 2. Historie . . . . . <i>Br.</i> 1. Latin . . . . . <i>P.</i>	Hebraisk . . . . . <i>B.</i> Geografi . . . . . <i>Br.</i> Religion . . . . . <i>L.</i>	Lat. Stil, a . . . . . Historie . . . . . Religion . . . . .
2—3	5. Historie . . . . . <i>Br.</i> 2. Fransk . . . . . <i>L.</i> 1. Arithmetik . . . . . <i>B.</i>	Historie . . . . . <i>Br.</i> Tydsk . . . . . <i>G.</i> Latin . . . . . <i>P.</i>	Fransk . . . . . Tydsk . . . . . Latin . . . . .
3—4	5. Geometri . . . . . <i>B.</i> 2. Religion . . . . . <i>L.</i> 1. Historie . . . . . <i>Br.</i>	Latin . . . . . <i>G.</i> Historie . . . . . <i>Br.</i> Latin . . . . . <i>P.</i>	Geografi . . . . . Religion . . . . . Arithmetik . . . . .
4—5	5. Geografi . . . . . <i>Br.</i> 2. Arithmetik . . . . . <i>B.</i> 1.	Lat. Stil, b. <i>G.</i> Skrivning . . . . . <i>F.</i> Historie . . . . . <i>Br.</i>	Dansk . . . . . Naturhistorie
5—6	5. Geometri . . . . . <i>B.</i>		

Desuden *Instrumentalmusik* 6 Timer egentlig fra 5 til 6 eller 5 til 6 Maanedes Begyndelse under Adjunkt *Bryndum*. Med Skrivetime 1 Timer i Borgerskolen.

Uddeling lærde Skole.

Torsdag.	Fredag.	Lørdag.
in . . . . . <i>G.</i>	Græsk . . . . . <i>Br.</i>	Latin . . . . . <i>G.</i>
in . . . . . <i>P.</i>	Latin . . . . . <i>P.</i>	Latin . . . . . <i>P.</i>
sk . . . . . <i>Br.</i>	Naturhistorie . . . <i>B.</i>	Dansk . . . . . <i>Br.</i>
esk . . . . . <i>Br.</i>	Latin . . . . . <i>G.</i>	Græsk . . . . . <i>Br.</i>
insk Stil . . . <i>G.</i>	Græsk . . . . . <i>L.</i>	Græsk . . . . . <i>L.</i>
ivning . . . . <i>F.</i>	Latin . . . . . <i>P.</i>	Latin . . . . . <i>P.</i>
igion . . . . . <i>L.</i>	Tydske . . . . . <i>G.</i>	Religion (N. Test.) <i>L.</i>
ivning . . . . <i>F.</i>	Latin . . . . . <i>P.</i>	Latin . . . . . <i>P.</i>
lsk . . . . . <i>G.</i>	Geografi . . . . . <i>Br.</i>	Geografi . . . . . <i>Br.</i>
braisk . . . . . <i>B.</i>	Lat. Stil, a . . . . <i>G.</i>	Hebraisk . . . . . <i>B.</i>
ografi . . . . . <i>Br.</i>	Historie . . . . . <i>Br.</i>	Geografi . . . . . <i>Br.</i>
in . . . . . <i>P.</i>	Religion . . . . . <i>L.</i>	Religion . . . . . <i>L.</i>
torie . . . . . <i>Br.</i>	Historie . . . . . <i>Br.</i>	Fransk . . . . . <i>L.</i>
nsk . . . . . <i>L.</i>	Fransk . . . . . <i>L.</i>	Hebraisk . . . . . <i>B.</i>
in . . . . . <i>P.</i>	Arithmetik . . . . <i>B.</i>	Latin . . . . . <i>P.</i>
thmetik . . . . <i>B.</i>	Geometri . . . . . <i>B.</i>	Arithmetik . . . . . <i>B.</i>
sk . . . . . <i>L.</i>	Religion . . . . . <i>L.</i>	Dansk . . . . . <i>L.</i>
torie . . . . . <i>Br.</i>	Historie . . . . . <i>Br.</i>	Latin . . . . . <i>P.</i>
. Stil, b . . . . <i>G.</i>	Geografi . . . . . <i>Br.</i>	Dansk . . . . . <i>L.</i>
thmetik . . . . <i>B.</i>	Geometri . . . . . <i>B.</i>	Naturhistorie . . . <i>B.</i>
	Arithmetik . . . . <i>B.</i>	

er Organist *Rasmussen*; og *Gymnastik* 4 Timer ugentlig fra April
 lages om Sommeren lidt Omflytning, formædelst Hr. Filstrups forandrede

Af denne Tabel vil kunne sees, at Underviisningstimerne i indeværende Skoleaar, fra Nytaar af, have for de to överste Klasser været 42, og for nederste Klasse 37 Timer om Ugen, foruden Gymnastiktimerne for alle Skolens Disciple, og Musiktimerne for dem, som dertil ere oplagte, og at Fagene have været saaledes fordeelte imellem Skolens Lærere: *Rektor* har Latin i överste Klasse og en latinsk Stilettime i 2den Klasse og tillige indtil videre Tydsk i alle Klasser, i Alt 20 Timer; Overlærer *Ploug* har Latin i de 2 nederste Klasser, i Alt 23 Timer; Adjunkt *Borgen* underviser i Arithmetik, Geometri, Hebraisk og Naturhistorie, i 21 Timer; Adjunkt *Lund* har Religion i alle Klasser, Græsk i 2den Klasse, og Dansk og Fransk i 2den og 3die Klasse, i Alt 24 Timer; Adjunkt *Bryndum* har Historie og Geografi i alle Klasser, Græsk i 3die og Dansk i 1ste Klasse, i Alt 31 Timer. Timelærer *Filstrup* giver i 4 Timer Underviisning i Skrivning i 1ste og 2den Klasse. Gymnastik- og Musiktimerne ere allerede omtalte. Paa hvert Underviisningsfag anvendes der følgende Timer:

<i>5^{die} Classe.</i>	<i>2^{den} Classe.</i>	<i>1ste Classe.</i>
Latin 12, men dog kun for hvert Parti 10	Latin 12	Latin..... 12
Græsk..... 6	Græsk..... 5	Dansk 3
Hebraisk..... 3	Hebraisk..... 1	Tydsk 2
Dansk..... 2	Dansk..... 2	Naturhist. . 2
Tydsk 3	Tydsk 2	Religion 4
Fransk 2	Fransk..... 3	Historie..... 4
Religion 3	Naturhistorie 2	Geografi.... 4
Historie 4	Religion..... 3	Arithmetik 4
Geografi..... 3	Historie 4	Skrivning.. 2
Arithmetik.... 3	Geografi 3	37
Geometri 3	Arithmetik ... 2	
	Geometri 1	
	Skrivning 2	
42	42	

Saaledes have Underviisningsgjenstandene været fordeelte i det nu snart udrundne Skoleaar. Hvad Forandringer der muligen i det nye Skoleaar kunde blive gjorte, skal i næste Aars Program blive meddeelte, hvis det ellers maatte interessere Vedkommende ligesaa meget at læse disse Meddelelser om vor Virksomhed her ved Skolen, som det interesserer mig at affatte dem.

Hvad *Disciplene* angaaer, da var Antallet ved forrige Skoleaars Slutning 27; men efter den offentlige Examen var der af nye Disciple indkommen 1 i 3die, 2 i 2den og 3 i 1ste Klasse, saa at jeg ved min Tiltrædelse fandt Skolen at bestaae af 33 Disciple, hvoraf 15 i 3die, 7 i 2den og 11 i 1ste Klasse. Dette Antal har saa omtrent hele Aaret igjennem vedligeholdt sig. 4 ere i Aarets Løb udgaaede, 2 for at vælge en anden Bestemmelse, og 2, afdöde Rektor *Fibigers* herlige Sønner, for ved deres Moders Bortreise her fra Byen, at indgaae i en anden Skole. Efter Halvaarsexamen indkom 3 nye Disciple; thi skjönt det egentligt er Regel her ved Skolen, kun efter den offentlige Examen at antage nye Disciple, hvori ogsaa Skoleforordningen giver Medhold, saa kan der dog indtræffe Tilfælde, hvor man troer at burde tillade sig at overskride denne Regel. Blot i det sidste Fjerdingaar har Antallet været 32, hvis Navne følge her efter den Plads, de ved sidste Omflytning erholdt. For Fuldstændigheds Skyld medtages ogsaa de allerede afgaaede 4 Kandidater, dog ikke i den Orden, hvori de ere indmeldte til Universitetet, men i den, hvori de kom ved deres sidste Omflytning.

Tredie Klasse, a.

1. *Mads Peter Bröchner Bergenhammer*, Sön af afdöde Pastor Bergenhammer i Weien (dimitteret).

2. *Christian Peter Nikolai Gade*, Søn af Pastor Gade, nu forflyttet til Hjörlunde i Sjælland. (dimitteret).
3. *Hans Kruse*, Søn af Prokurator Kruse i Kolding. (dimitteret).
4. *Jens Matthias Johan Præben Böving*, Søn af afdöde Kammerraad og Kasserer Böving i Kjöbenhavn.
5. *Oluf Nielsen*, Søn af afdöde Bänderforældre i Maugstrup ved Hadersleben. (dimitteret).
6. *Oscar Ernst Otto Cirsovius*, Søn af Ritmester Cirsovius i Kolding.
7. *Johannes Ludvig Eliezer Salling*, Søn af afdöde Pastor og Ridder Salling i Wonsyld.

Tredie Klasse, b.

1. *Victor Christian Jörgensen*, Søn af Pastor Jörgensen i Hjarup.
2. *Andreas Christian Fürchtegott Gellert Iversen*, Søn af Klokker Iversen i Middelfart.
3. *Fritz Ludvig Vaupell*, Søn af Major v. Vaupell i Kolding.
4. *Vilhelm Ulrik Berg*, Søn af Forligelsescommissair Berg i Kolding.
5. *Niels Worch Jörgensen*, Søn af Pastor Jörgensen i Hjarup.
6. *Japetus Christian Arenth Seest*, Søn af Möller, Procurator og Forligelsescommis. Seest i Weile.

Anden Klasse.

1. *Johan Henrik Lauritz Grönlund*, Sön af Rektor Grönlund i Kolding.
2. *Gerhard Christian Ploug*, Sön af Overlærer Ploug i Kolding.
3. *Henrik Carl Vilhelm Find*, Sön af Pastor Find i Seest.
4. *Just Henrik Jagd*, Sön af förste Lærer ved Borgerskolen Jagd i Kolding.
5. *Lauritz Andreas Wisbeck*, Sön af Extra-Postförer Wisbeck i Kolding.
6. *Johan Jacob Bruun*, Sön af Postförer, Lieutenant Bruun i Kolding.

Förste Klasse.

1. *Peter Henrik Kastrup*, Sön af Landmaaler, Lieutenant Kastrup i Sjælland.
2. *Hans Jørgen Jørgensen*, Sön af Pastor Jørgensen i Hjarup.
3. *Vilhelm August Grandjean*, Sön af Toldbetjent og Landmaaler Grandjean i Kolding.
4. *Christian Theodor Vaupell*, Sön af Major v. Vaupell i Kolding.
5. *Jens Jacob Utzon*, Sön af Farver Utzon i Kolding.
6. *Peter Eiler Schwensen*, Sön af Procurator Schwensen i Kolding.

7. *Johan Julius Lange*, Søn af Möller Lange i Slotsmøllen ved Kolding.
8. *Vilhelm Michael Christian Oxenböll*, Søn af Overauditeur og Herredsfoged Oxenböll i Kolding.
9. *Ludvig Frederik Vilhelm Sprechler*, Søn af Secretair Sprechler til Virkelyst.
10. *Caspar Frederik Jörgensen*, Søn af Pastor Jörgensen i Hjarup.
11. *Otto Frederik Vaupell*, Søn af Major v. Vaupell i Kolding.
12. *Vilhelm August Theodor Ingversen*, Søn af afdøde Postfører Ingversen i Kolding.
13. *Adam Johan Vilhelm Tietcke*, Søn af Pastor Tietcke i Fjelstrup ved Hadersleben.

De afgaaede Disciples Antal vil omtrent blive erstattet ved ligesaa mange nye indmeldte, saa at Discipelantallet ved det nye Skoleaars Begyndelse vil blive omtrent det samme, som det hidtil har været. Ligesom 3die Klasse er deelt i 2 Afdelinger, de fremmeligere og de mindre fremmelige, vil det maaskee ogsaa for Fremtiden være hensigtsmæssigst at dele 1ste Klasse paa samme Maade.

Angaaende de *Bøger*, der ere blevne brugte ved *Underviisningen*, da have vi af Grammatiker brugt følgende: i Latin Badens, i Græsk Nissens, kun et Par Disciple i 2den Klasse har brugt Langes, i Hebraisk Lindbergs, i Dansk Nissens, og tillige Rahbeks: om den danske Stil, i Fransk Deichmanns. I Tydsk har jeg i 1ste og 2den Klasse brugt den lille Grammatik, som findes bag i Hallagers tydske Læsebog, da alle Disciplene allerede havde denne Bog, og jeg for Begyndere finder den mere passende end Hjorths Grammatik, der, uagtet dens mange andre Fortrin, dog i Deklinationer og Konjugationer — med dens Forfatters Tilladelse være det sagt — har noget Forvirrende for Begyndere, saa at de aldrig fuldkomment kunne fatte Indholdet. I det mindste har det aldrig været muligt for mig (og jeg veed for Flere), selv med den bedste Villie, endogsaa hos de opvakteste Hoveder at bringe disse Dele af Grammatiken til den Klarhed og Tydelighed, jeg saa gjerne ønskede. Grammatikens övrige Fuldkommenheder erkjender jeg af ganske Hjerte, og indrømmer den deri Fortrinnet for alle brugelige Grammatiker, og har ogsaa derfor strax indført den i 3die Klasse, hvor den i sidste Aar er bleven læst, undtagen af Kandidaterne, da disse allerede havde læst Abrahamsons

lille Grammatik, og jeg ikke fandt det tilraadeligt at bebyrde dem i det sidste Aar, hvori der endnu var saa meget tilbage at lære, med en ny Grammatik *).

Af Læsebøger og Forfattere er bleven læst: i 1ste Klasse, endeel af Gedikes latinske Læsebog og for de Ældre Phædrus og det Meste af Cornelius; endeel af Hallagers tyske Læsebog. I 2den Klasse: de 2 første Bøger af Cæsars Borgerkrig, Sallust's Catilina og Begyndelsen af Jugurtha; af Blochs græske Elementarbog have Begynderne læst et mindre, de Ældre et større Stykke; det Meste af Hallagers og endeel af Gedikes Læsebog. I 3die Klasse: Horatz's Oder 1—2 Bog samt Ars poetica; Virgils Æneide 1ste, 2den og 4de Bog; Cicero de officiis 1ste Bog; Homers Iliade 3die Bog; Plutarchs Themistocles og Camillus, samt Johannes's Evangelium. Foruden dette have Kandidaterne endnu læst eller repeteret: Cæsars Gallerkrig 1—5 Bog, De officiis 2—3 Bog, Ciceros Taler mod Catilina og Talen for Milo, Horatz's Breve; Iliaden 1ste, 2den og

---

*) Den ærede Forfatter beder jeg tilgive mig denne Bemærkning, som jeg haaber vil blive optaget med samme Velvillie, som den er nedskreven.

6te Bog; Platos Apologia Socratis og Crito; Xenophons Memorabilia Socratis 1—2 Bog; og har det for i Aar været os en absolut Nödvendighed at holde os alene til det Befalede, for saa meget, som det stod til os, at skaffe Kandidaterne Sikkerhed ogsaa i de övrige Fag. I Tydsk er i 3die Klasse bleven læst Rahbeks prosaiske Læsebog og med Kandidaterne tillige endeel af Rambachs Odeum: i Fransk er læst Voyage du jeune Anacharsis. I Hebraisk: Genesis. De övrige Böger, som bruges ved Underviisningen, ere: Kalls Historie, Kofoeds större og mindre Historie, Suhms Fædrenelands Historie, Riises Geografi, Björns Arithmetik og Geometri, Kiel-sens Naturhistorie.

Skolens *Bibliothek*, der just ikke er af de anseeligste, har allerede i min Embedstid faaet en ikke ubetydelig Tilvæxt, dels ved de Böger, jeg efterhaanden har kjøbt for Bibliothekets Fond, dels ved de Böger, som den höie Direction bestandigt saa godhedsfuld vedbliver at sende, og vil faae endnu en större, da der i adskillige af de sidste Aar er anskaffet i det Hele for 153 Rbd. 69 Sk. mindre, end Bibliothekets Fond udgjör, og Directionen

gunstigst har bevilget, at der i Aar tillige maa kjøbes Böger for denne Sum.

Skolebygningen, hvis hele Omfang udgjör udvendig 23 Alen i Længden og 13 i Bredden, altsaa indvendig, naar den 1 Alen tykke Muur fradrages 21 Alen i Længden og 11 Alen i Bredden, har i Aar modtaget en ikke ubetydelig Forbedring, da Muren i den ene Ende, der var temmelig bröstoffældig, er bleven repareret, og der i den Leilighed ovenpaa, som Hr. Overlærer Ploug høboer, er skeet endeel Forandring med Værelsernes Indretning.

Af *Höitideligheder* have her været de tvende, som allerede forud i Programmet ere omtalte, af hvilke især den første bæredes med en saa talrig Forsamling af Tilstædeværende, at den lille Skole neppe kunde rumme samme, og deriblandt ogsaa af Amtets höie Foresatte, Hr. Stiftamtmand Hoppe.

Endnu være det mig tilladt til Slutning at aflægge mine Herrer Medlærere min oprigtige

Tak for den Iver, hvormed de i Forening med mig have arbeidet paa at hævde vor Skoles Ære, og bidraget til den os betroede Ungdoms Forædling, og Disciplene for den Stadighed, hvormed de i det Hele, skjönt Nogle mere, Andre mindre, have søgt stedse at gaae fremad paa den valgte Bane.

Holding d. 27de September 1854.

Grönlund.

Den offentlige Examen i Kolding lærde Skole tager sin Begyndelse Torsdagen d. 16de October 1834 og fortsættes i følgende Orden:

Torsdagen d. 16de October.

3—11. 3 Kl. Latinsk Stil.   2 Kl. Dansk Stil.
2—5. 3 Kl. Lat. Oversættelse.   1 Kl. a, Latinsk Stil.

Fredagen d. 17de October.

3—11. 3 Kl. Dansk Stil.   2 Kl. Lat. Oversættelse.
2—5. 2 Kl. Latinsk Stil.   1 Kl. Dansk Stil.

Løvdagen d. 18de October.

9—12. 3 Kl. Græsk.   1 Kl. Arithmetik.
5—6. 3 Kl. Religion.   2 Kl. Naturhist. og Tydsk.

Mandagen d. 20de October.

9—12. 3 Kl. Latin.   1 Kl. Religion.
5—6. 3 Kl. Arithmetik.   2 Kl. Latin og Hebraisk.

Tirsdagen d. 21de October.

9—12. 3 Kl. Historie og Geografi. 2 Kl. Arithmet. og Geomet.
5—6. 3 Kl. Geometri.   1 Kl. Tydsk.

